

Ініцыятыва

ТАМ, дзе юначы імплэт

Стэндап, гарачы выпуск, рэпартаж... Хлопцы і дзяўчаты з Чачэрска, што на Гомельшчыне, стварылі маладзёжны тэлевізійны канал TAM-TV. «Народным» карэспандэнтам можа стаць кожны падлетак з раённага цэнтра, які мае актыўную грамадзянскую пазіцыю і цікавіцца тэлевізійнай вытворчасцю.

Тэлеканал «TAM-TV» — дзецішча Чачэрскага раённага цэнтра творчасці дзяцей і моладзі. Ва ўстанове працяглы час дзейнічала аб'яднанне па інтарэсах «Ракурс». Яго ўдзельнікі выдатна засвоілі кухню відэавытворчасці. Іх ролікі атрымлівалі ўзнагароды на розных конкурсах. Пасля з'явілася амбіцыйная ідэя — стварыць уласнае тэлебачанне, якое будзе паведамляць аб жыцці раёна.

— Як стварыўся наш калектыў актывнай моладзі? — **кіраўнік праекта «TAM-TV» Анатоль ГУРЫНАУ** па-тэлевізійнаму робіць інтрыгу. — Мы прыходзілі ў школы, прапаноўвалі каму цікава паспрабаваць сябе ў кадры, пачытаць. Дзеці аджукаліся на прапанову. Прыходзілі. Калі ў іх атрымлівалася, то заставаліся.

Праект «TAM-TV» — гэта пра тое, што не заўсёды для стварэння па-сапраўднаму якаснага прадукту патрэбныя сур'ёзныя фінансавыя ўкладанні. Галоўны рухавік — ідэі, энтузіязм і мэтанакіраванасць.

— У нас была ідэя і гарачы імкненне, але не было рэсурсаў, — дадае кіраўнік праекта «TAM-TV». — Спачатку мы здымалі, як маглі — бралі камеру ў сяброў, пазычалі штатыў, але не знікала вялікае жаданне нешта рабіць, рухацца, раці.

Летась «TAM-TV» камеру падарыла Гомельскае абласное аб'яднанне прафсаюзаў. На пачатковым этапе школьнікі вучыліся, як паводзіць сябе ў кадры, пісаць сцэнарыі, выбіраць ракурс для здымак ды маніраваць зняты матэрыял. Цяпер практычна ўсю работу па стварэнні медыянага кантэнту школьнікі выконваюць без дапамогі куратараў. Вырасла і творчая каманда. Сёння ў праекце — 15 чалавек. У кожнага — свае абавязкі.

— Мы стараемся пісаць самі, але дзесяці, канешне, патрэбна дапамога ці карэктары, — расказвае сакрэты тэлекухні **ўдзельніца праекта Вікторыя ПРЦОКА**. — Я, напрыклад, нікога з вядомых вядучых не капірую, але, зразумела, набіраеш вопыту, глядзіш па тэлевізары выпускі навін, назіраеш за карэспандэнтамі, вядучымі ў студыі, як яны выразаюць усё прамаўляючы, як гэта ўсё акуртна.

Успамінае дзяўчына і аб сваіх першых уражаннях ад наведвання Гомельскай абласной тэлерадыёкампаніі, калі здавалася, што трапіў у іншы свет, вочы разблагалі, а душа, хутчэй за ўсё, цяпер назаўсёды адданая тэлебачанню.

Цяпер «TAM-TV» — гэта зладжаны калектыў тэлевізійнікаў: вядучыя, карэспандэнты, апэратары, мантажоры, рэжысёры. Выпускі пабудаваны як блокі навін. У полі зроку карэспандэнтаў — мясцовыя славуціцы, выдатныя мясціны Чачэрскага раёна, падзеі і мерапрыемствы, якія праходзяць у родным горадзе, расказваюць аб гераічных земляках і гістарычнай спадчыне раёна. Выпускі «TAM-TV» выходзяць у сёцце. Займаюцца на студыі і аўтарскай мультыплікацыі.

— Мы паспрабавалі свае сілы ў праектах, дзе трэба было займацца анімацыяй. Авалодалі майстэрствам стоп-моўшэн — гэта перасоўванне ў кадры нежывых прадметаў, з якіх атрымліваецца анімацыйнае відэа, — тлумачыць **Анатоль Гурынаў**. — Першы наш вопыт быў з пластыліну і кардону, дзе мы анімалі персанажаў, якія расказвалі аб энергазберажэнні. Цяпер актывна працуем сумесна з мастакамі. Нам вельмі падабаецца працаваць у такім творчым саюзе.

Пазнаёміцца з відэапрадукцыяй «TAM-TV» бліжэй можна ў інтэрнэце: на афіцыйных сайтах Чачэрскага райвыканкама, устаноў адукацыі, а таксама ў сацыяльных сетках. Дарчы, плённую творчасць удзельнікам маладзёжнага праекта высокая ацаніла журы на абласных і рэспубліканскіх конкурсах, якія праводзіць Міністэрства адукацыі. Гэта матывуе юных журналістаў не спыняцца на дасягнутым і рухацца наперад.

Наталля КАПРЫЛЕНКА.

Варта паглядзець

ГЭТА ЗРОБЛЕНА НАМІ

У Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь тэлеканал «Беларусь 1» пакажа прэм'еру — першы выпуск штодзённай праграмы «Зроблена!». Яна з'явілася ў выніку сумеснай работы Агенцтва тэленавін Белтэлерэдыёкампаніі, інфармацыйных дырэкцый каналаў АНТ і СТВ. Сумесны сацыяльна-палітычны праект расказа і паказа найлепшыя дасягненні нашай краіны за гады яе суверэннага жыцця.

Сёння мы маем добраўпарадкаваны і камфортны гарады з развітай транспартнай інфраструктурай, высокі ўзровень медыцынскага абслугоўвання, адукацыі, навукі і ІТ-галіны, а таксама гаспадаркі і аб'екты прамысловага сектара, якія пастаянна мадэрнізуюцца, — і ўсё гэта вынік агульнай працы мільянаў беларусаў. У праекце «Зроблена!» аўтары-карэспандэнты прадставяць глядачам вялікую панараму суверэннай Беларусі, паказваючы, як год за годам выконваліся даручэнні кіраўніка дзяржавы, як множыліся дасягненні ў сферы турызму, спорту, культуры, медыцыны, навукі і ІТ, як удасканальваліся транспартная інфраструктура, аграпрамысловы комплекс, добраўпарадкаванне гарадоў, прамысловасць і шмат іншага.

— У праекце «Зроблена!» выкарыстана шмат архіўных матэрыялаў, каб паказаць у фармаце «было і стала», што дасягнута ў той ці іншай галіне за час нашага суверэннага існавання. Напрыклад, першая серыя расказа пра машынабудуўніцтва, і там у нас архіўныя кадры з адсылкай у 90-я гады, — дзельніца **галюны дырэктар Агенцтва тэлевізійных навін Сяргей ХАМЯНІЧОЎСКІ**. — Пакажам, якімі былі прадпрыемствы, калі дасталіся нам пасля распаду Савецкага Саюза. Дастаткова ўспомніць вядомыя кадры з «Гомельшмаша»,

дзе рабочыя грэюць рукі ў халодным цэху над агнём, які гарыць у бочцы. Тады так здарылася, што на прадпрыемстве адключылі электрычнасць, і людзям даводзілася саравацца каля вогнішчаў, якія гарэлі проста ў цэхах. А потым па сутнасці была створана цэлая галіна машынабудуўніцтва, і сёння яна вядомая не толькі трактарамі і камбайнамі, таму што тут выпускаюць і электрамабілі, і электрычны «Штадлер», і многае іншае. Па такім алгарытме мы прасочым, чым жыла і як развівалася Беларусь, якія магчымасці маюць цяпер розныя вытворчасці. У мяне асабіста выклікаюць захапленне і гонар тэлы людзі, чымі сіламі і прафесіяналізмам быў дасягнуты такі вынік. І, спадзяюся, нам з калегамі з іншых тэлеканаліў удалося ў 15-серыйным праекце расказаць пра усё гэта.

З выпуску ў выпуск аўтары будуць праводзіць сваеасаблівы відэааналіз таго, што адбываецца і як дзейнічаюць пасля сустрэч з Прэзідэнтам чыноўнікі на месцах, які вынік

далі шматлікія паязкі па рэгіёнах і рабочыя сустрэчы для беларускай эканомікі за апошнія 10-15 гадоў. Бо, як вядома, у гэты перыяд будавалі Беларускаю АЭС, «Мінск-Арэну», «Чыжоўка-Арэну», праводзілі рэстаўрацыю стадыёна «Дынама», а ў цэхах айчынных прамысловых гігантаў выпускалі новую прадукцыю... Усё гэта будзе прадстаўлена ў 15-хвілінных серыях журналістамі трох тэлеканаліў. Аб'яднаныя агульнай канцэпцыяй выпускі праекта расказаюць пра тое, што можна лічыць вынікам агульнай працы, чым можна ганарыцца.

Тэлеканалы «Беларусь 1», «Беларусь 24», АНТ, СТВ і «РТР-Беларусь» пакажуць усе фільмы цыклі ў прайм-тайм — кожны тыдзень глядачоў чакаюць адзін выпуск, зроблены кожным з каналаў, і дзве работы ад калег па творчым цэху.

Алена ДРАПКО. Фота Белтэлерэдыёкампаніі.

Быць гаспадаром

Калісьці ў шматлюднай вёсцы Выгалавічы, што на Мядзельшчыне, вярвала жыццё. Тут былі школа, фельчарска-акушэрскі пункт, кіназала, пошта, тры крамы. Цяпер жа з усіх грамадскіх аб'ектаў застаўся Дом культуры і адна крама.

— Вёска паціху вымірае, старыя адыходзяць у іншы свет, а моладзь з'язджае ў горад на вучобу, работу, — кажа **Вячаслаў ЖЫЛКО**, які нарадзіўся ў Выгалавічах.

Тут прайшлі яго дзяцінства і юнацтва. Пасля заканчэння дзевяцікласаў ён падаўся ў Вілейскае прафесійна-тэхнічнае вучылішча, пасля службы ў арміі паступіў у інстытут, дзе атрымаў спецыяльнасць інжынера. Працаваў на будоўлі ў розных арганізацыях. Затым стварыў сваю будаўнічую фірму. Напрыклад, заканчвае будаўніцтва дзевяцікласнага вярховых дамоў у Дзяржынску. Удзельнічаў у будаўніцтве інтэрнаў для медыцынскіх работнікаў у Лескаўцы, што пад Мінскам.

— Шчыра скажу, што лічу сваім домам не Мінск, а менавіта Выгалавічы. Вясковыя карані, нічым не выдаць за мяне. Дзе б ні быў, дзе б ні жыў, усё роўна цягне на малую

радзіму. Тут пахаваны мае бабуля, маці. Тут дыхаецца лёгка, на поўня грудзі, — прызнаецца мой суразмоўнік. — Як вядома, на сяле цяпер праблемы з работай. А калі і ёсць заняткаў, то зарплата невялікая, таму вырашыў дапамагчы землякам — адкрыў у вёсцы вытворчасць тратуарнай пліткі. На такое рашэнне паўплываў указ Прэзідэнта, які абавязваў будаўніцтва дзевяцікласнага вярховых дамоў у Дзяржынску. Удзельнічаў у будаўніцтве інтэрнаў для медыцынскіх работнікаў у Лескаўцы, што пад Мінскам.

Мясцовыя ўлады пад вытворчасць выдзелілі памяшканне былой школы. Будынак стаяў з выбітымі вокнамі, прагніўшым дахам, з цягам часу разбураўся. Давялося шмат папрацаваць, каб адрамантаваць, давесці яго да ладу. Правёў даду,

электрычнасць, ацяпленне, закупіў катлы. Неабходнае абсталяванне набыў у лізінг.

На прадпрыемстве працуюць 15 чалавек з Выгалавіч і суседняй вёскі Княгінін. Зарабляюць па 700—800 рублёў у месяц. Столькі не ўсе атрымліваюць нават у Мінску. А для Мядзельскага раёна, дзе практычна адсутнічае прамысловасць, такія грошы для многіх — недасягальнае мар. Вядома, пры падборы кадраў прадпрымальнік глядзюць, каб кандыдат не злоўжываў спіртным. Хоць добра зарабляць і годна жыць, забяспечваюць матэрыяльна сваю сям'ю, то трэба сумленна і адказна працаваць.

— Скажу так, неабходна ў першую чаргу спадзявацца і разлічваць на свае сілы. Калі ўлада бачыць, што ты імкнешся нешта зрабіць, то абавязкова дапаможа. Напрыклад, маю ідэю падтрымаў старшыня Мядзельскага райвыканкама **Анатоль Мар'янавіч Ваінілка**, ішоў насустрач любой маёй просьбе, — кажа **Вячаслаў Жылко**.

Суразмоўнік і сам робіць усё магчымае, каб унесці, няхай, і невялікі ўклад у аднаўленне малой радзімы. Напрыклад, выдзеліў Княгінінску маю сельвыканкаму тэхніку для зносу старых і пустуючых дамоў, дапамог

акультурыць зарослыя зямельныя участкі, па якіх нават вузжы поўзалі.

Вячаслаў Жылко вельмі хоча, каб яго родная вёска не знікла з карты раёна, поўнілася смехам дзяцей. Але ён добра разумее, каб гэта здарылася, неабходна даць людзям работу.

— Мар і планаў у мяне шмат. Напрыклад, запусціць быліую птушкафабрыку «Новая зорка». Будынак пустуе, робіцца непригодным. Гэта б дазволіла стварыць новыя рабочыя месцы, удыхнуць у населены пункт другое жыццё. Калісьці тут працавала мая маці. Раней уладкавацца на прадпрыемстве было праблематычна — стаяла чарга. Але, каб адрамантаваць і запусціць фабрыку, патрэбны вялікі сродкі. Такіх у мяне няма, — прызнаецца Вячаслаў Вячаслававіч. Аднак ён не губляе надзеі знайсці танны крэдыт.

Акрамя таго, плануе паспрабаваць свае сілы ў сельскай гаспадарцы, выкапаць вадаёмы, разводзіць рыбу, заняцца вырошчваннем бычкова. Райвыканкам ужо выдзеліў 45 гектараў зямлі, для пачатку дастаткова, трэба яе асвоіць, а ўжо ад таго, як пойдзюць справы, ісці да лей.

— *Сельская гаспадарка — гэта не будаўнічая галіна...*

— Хочаце сказаць, што не спраўлюся? Але ж я вырас у вёсцы, маці заўсёды трымала на падворку і пароскоў, і кароў, і свойскую птушку, дапамагаў па гаспадарцы, — парывае Вячаслаў.

Гадаваўся хлопец без бацькі, таму ў хаце быў за гаспадара, з малых гадоў спазнаў цяжкае сялянскае працу. Сям'я не шыкавала, свайго дома не было, жылі разам з бабуляй.

— З дзяцінства мне на ўсё жыццё запамінуўся адзін эпізод. Я сустракаў маці з работы. І тут на ганак свайго дома выйшаў сусед. І я сказаў: «Мама, чаму так атрымліваецца, што кожная птушка мае сваё гнездо, а ў нас няма свайго кутка?»

Пазней сямі выдзелілі дом праз дарогу. Калі Вячаслаў цвёрда стаў на ногі, зрабіў да яго дзве прыбудовы, правёў ваду, газ. Так што яго мама да канца жыцця жыла ў камфортных умовах.

Налёгкае дзяцінства навучыла хлопца ісці да сваёй мэты, загартавала волю і характар. Ён дабіўся і павалі, і матэрыяльнага дабрабыту. І цяпер хоча, каб і яго малая радзіма квітнела, а землякі жылі як найлепш.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

ПАД НЕБАМ БЕЛАРУСІ

А ПЫТАННЯў на гэтую тэму не рабіў, напэўна, ніхто, ды і навошта, калі без іх зразумела, што абсалютная большасць размоў па мабільных тэлефонах пачынаецца з кароткіх: «Як жывы-здоровы?» і «Ты цяпер дзе?». Пытанні як пытанні, а вось адказы... Самы нечаканы (ва ўсякім разе, для мяне) быў (шэптам): «На дрэве...» І гучаў ён не з вуснаў нейкага вісуса-падшыванца, аматара чужых яблыкаў, а дарослага, досыць мажнога дзядзькі, калегі, фотакарэспандэнта найстарэйшай беларускай газеты.

Што яго, шануюнага Анатоля Клешчука, «загнала» на тое ж дрэва (як варыянт — у шахту, у радзіліню, турму, кар'ер, на вежавы кран, на печ у вясковай хаце, на ферму, да храма, крыніцы, буслянкі і г. д.), тлумачыць, відавч, не трэба: неадольная цікакасць і ўлюбённасць у жыццё, у свой край, у некалі даўно абраную прафесію.

Ёй шануюны спадар **Анатоль аддаў** без малага чатыры дзесяцігоддзі, за якія стаў аўтарам больш чым 30 персанальных выставак (у тым ліку ў Аўстрыі, Германіі, Злучаных Штатах, Кітаі, Японіі, у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый і Еўрапарламен-

це...), аўтарам і суаўтарам фотальбомаў «Пад небам Беларусі», «Чарнобыль», «Чарнобыль 1986—2006. Жыццё з трагедыяй», «Беларусь. Зямля песняроў», «Карагод беларускіх абрадаў»... Апроч таго, ён здымаў праведнікаў народаў свету, кавалераў ордэнаў Салдацкай славы (сёлета «Звязда» вярнулася да гэтага праекта), помнікі архітэктуры, крыніцы, нацыянальныя строі, музыкаў, пісьменнікаў... «Жывая зямля», «Абрысы Айчыны», «Вытокі малой Радзімы», «Пракаветнае» — гэта яго спецыяльныя праекты.

Зрэшты, пра ўсё, на што спадар **Анатоль паглядзюць праз**

«вочка» фотааб'ектыва, тут жа зафіксаваў і перадаў потым іншым, нават праз коску напісаць немагчыма. І гэта за шчасце, што хоць драбніца найлепшых каларовых здымкаў можа рызыкаваць па свеце ў выглядзе асобных фотальбомаў, адзін з якіх — «Пад небам Беларусі» —

вытрымаў ужо тры выданні. Не так даўно ў продаж паступіла чацвёртае. — Усе здымкі ў ім — новыя, — зазначаў аўтар. — І проста фантастычны! — прызналі першыя чытачы-гледачы, часам не верачы, што гэта нашы, беларускія зімы і вёсны,

што гэта ў нас такая казачна прыгожая зямля і такое незвычайнае неба, такія мілыя звыры і птушкі... Дзеля таго каб зняць іх (вось так!), згадзілася, варта пасядзець — і не толькі на дрэве. **Валіяцця ДОУНАР. Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.**